

Verksamhetsrapport

efter kvalitetsgranskning av skolors arbete mot trakasserier och kränkande behandling på nätet vid Västervångskolan 7-9 i Landskrona kommun

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av skolors arbete mot trakasserier och kränkande behandling på nätet under våren 2016. Granskningen vid Västervångskolan 7-9 i Landskrona kommun ingår i detta projekt.

Västervångskolan 7-9 besöktes den 28 och 29 april 2016. Utredarna Ulrika Lassborn Arntell och Verica Stojanovic har varit ansvariga inspektörer. I denna rapport redovisar Skolinspektionen iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av granskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av skolors arbete mot trakasserier och kränkande behandling på nätet genomförs på totalt 24 skolor, 17 kommunala och 7 fristående. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande rapport. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Bakgrund till och syfte med kvalitetsgranskningen

Användningen av digitala medier har ökat markant och är numera en integrerad del av elevers vardagsliv. På nätet precis som i den fysiska skolmiljön förekommer trakasserier och kränkande behandling av elever.

Diskrimineringslagen och skollagen gör ingen skillnad på var kränkningarna sker. Skolan har en skyldighet att utreda alla påstådda kränkningar som har en koppling till verksamheten, oavsett om de sker på skolan eller på nätet. Det finns dock några viktiga skillnader som gör att det finns skäl att tala om kränkningar på nätet i särskild ordning. De som utsätter andra på nätet upplever ofta att de är anonyma vilket gör att kränkningarna kan bli grövre. Via kommunikation över nätet ser inte heller elever vilken inverkan kränkningen har på personen som utsätts. Det gör att empati och ånger tydligt minskar och kan leda till att kränkningarna fortsätter och blir grövre. Kränkningar på nätet och traditionella kränkningar skiljer sig också i tillgänglighet av den utsatte. Traditionella kränkningar förekommer oftast i skolan under skoldagen medan kränkningar via nätet kan pågå dygnet runt, sju dagar i veckan. Dessutom har kränkningar på nätet en mycket större potentiell publik än traditionella kränkningar. Elevernas interaktion via nätet står ofta utan insyn från vuxenvärlden, vilket gör att kränkningar på nätet kan vara svåra att upptäcka och utreda.

Syftet med kvalitetsgranskningen är att granska om skolor bedriver ett arbete som motverkar trakasserier och kränkande behandling av elever på nätet. En central frågeställning är om skolan har ett främjande arbete som bidrar till att

göra eleverna trygga på nätet. Vidare granskas om skolans förebyggande arbete bidrar till att förhindra trakasserier och kränkande behandling av elever på nätet samt om de åtgärder som skolan vidtar leder till att kränkningarna upphör.

Bakgrundsuppgifter om Västervångskolan 7-9

Västervångskolan 7-9 är en kommunal skola, belägen i Landskrona kommun och omfattar årskurserna 7 till 9. Skolan har totalt 353 elever och klasserna är organiserade i tre arbetslag. Skolans leds av en rektor och en biträdande rektor.

Av Skolverkets statistik för år 2015 framgår att 78 procent av eleverna uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen och att det genomsnittliga meritvärdet var 227 poäng. Motsvarande genomsnittliga värden för samtliga skolenheter i riket var 77 procent och 225 poäng.

Av Skolenkäten vårterminen 2015¹ framgår att 25 procent av skolans elever i årskurs 9 som besvarat enkäten uppger att det stämmer helt och hållet att de känner sig trygga i skolan. Motsvarande värde för samtliga elever i årskurs 9 som besvarat enkäten under 2015 är 51 procent.

¹ Skolinspektionen genomför Skolenkäten två gånger per år som en del av den regelbundna tillsynen. Under en tvåårsperiod deltar samtliga grund-, grundsär- och gymnasieskolor i Skolenkäten. I varje enkätomgång deltar cirka en fjärdedel av alla skolor i landet. Delar av enkätresultaten redovisas också på Skolverkets webbplats *Välja skola*.

Resultat

Har skolan ett främjande arbete som bidrar till att skapa en trygg miljö för eleverna på nätet?

Här bedöms skolans arbete för att skapa trygghet och förstärka respekten för allas lika värde. Granskningen av skolors främjande arbete tar sin utgångspunkt i det generella men fokuserar särskilt på hur arbetet omfattar nätet. Skolans främjande arbete bör vara en del av det vardagliga arbetet samt bedrivas systematiskt och långsiktigt. Centralt är det normkritiska arbetet som innebär att personalen, sinsemellan och tillsammans med eleverna, diskuterar och ifrågasätter egna normer och attityder samt sådana som genomsyrar den pedagogiska verksamheten. Det är också viktigt att personalen är uppmärksam på det språkbruk och den jargong som råder för att motverka att kränkningar banaliseras eller normaliseras.

För att kunna bidra till en trygg miljö på nätet där alla elever blir respekterade som de är behöver personalen ha kunskap om nätet och om elevernas sociala relationer på nätet. Vidare behöver personalen och eleverna ha en gemensam uppfattning om vad som kan utgöra en kränkning på nätet och vad skolan ska reagera på.

Att främja elevers lika rättigheter och möjligheter

Vid Skolinspektionens besök framkommer det i intervjuer med elever att Västervångskolan 7-9 är en bra skola men att skolmiljön kan vara stökig. Elever berättar att det finns flera grupperingar på skolan och att det ofta blir bråk mellan olika grupper. Enligt elever är det främst bråk pojkar mot pojkar och flickor mot flickor. I intervjuer med elever framkommer att några elever anser att de inte har någon relation till lärarna, medan andra elever tycker att relationerna beror på den enskilda läraren där vissa lärare bryr sig om eleverna och andra inte. Elever säger att relationerna till personalen har blivit något bättre efter att de fått en ny biträdande rektor som ofta är ute i klasserna.

Enligt intervjuade lärare är stämningen på skolan mycket bra och de anser att det råder ett gott arbetsklimat mellan lärare och elever. Lärare säger att eleverna grupperar sig och bråkar ibland och att skolan arbetar på olika sätt med att skapa goda relationer mellan elever. Detta görs genom olika aktivitetsdagar för årskurserna 7 till 9 där elever möts årskursvis. Skolan har också samarbete med kommunens fältgrupp som gör olika samarbetsövningar med eleverna.

Rektorn uttrycker i intervjun att det överlag är goda relationer på skolan och att det beror på att personalen arbetar utifrån att lärande bygger på relationer. För att stärka relationerna mellan elever och lärare berättar rektorn att de bland

annat har en skolvärd i cafeterian, rastvärdar samt lärare som äter lunch med eleverna, så kallad pedagogisk lunch.

Några elever berättar att de pratar om mänskliga rättigheter i vissa ämnen så som samhällskunskap, svenska och engelska. Andra elever säger att de endast pratar om mänskliga rättigheter i början av läsåret. Enligt intervjuade elever används mentorstiden endast till planering av arbetsveckan. Elever berättar att skolan tidigare läsår arrangerat *Kärleksveckan* men säger att de inte är säkra på om de haft detta under innevarande läsår.

I intervju med lärare framkommer att de startar varje läsår med *Västervångveckan* då lärare och elever tillsammans arbetar med värdegrund och skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling. Lärare berättar att de arrangerat *Kärleksveckan* med förra årets årskurs 9. Under *Kärleksveckan* arbetar hela skolan med teman som barns rättigheter och den fria kärleken enligt intervjuade lärare. Lärare säger vidare i intervjun att värdegrundsarbetet kommer in naturligt i all undervisning. Enligt lärarna är det viktigt då skolan till exempel har elever med olika religiös bakgrund och elever med olika familjeförhållanden. I de samhällsorienterande ämnena pratar de enligt lärarna mycket om vad som är rätt och fel och om bemötande medan de i språkundervisningen pratar om förståelse för andra kulturer. Enligt intervjuade lärare har de även haft olika temaarbeten där de till exempel läst en bok som handlar om en pojke som vill vara flicka.

Av Västervångskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling framgår att skolans mål för läsåret 2015/16 är att skolan ska ha en god arbetsmiljö där alla känner sig trygga och delaktiga i gemenskapen på skolan. Vidare ska alla vuxna på skolan vara goda förebilder och alla på skolan ska bemötas på ett respektfullt sätt utan någon form av diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling. Skolan ska också öka medvetenheten och kunskapen kring normer och värden. Av planen framgår inte vilka åtgärder som ska vidtas för att nå målen.

Enligt rektorn och representanter för elevhälsan har skolans främjande arbete inte varit systematiskt eller haft tydliga mål. Rektorn säger att hennes känsla är att det främjande arbetet ändå görs. Elevhälsan berättar att de har gjort en kartläggning av skolans främjande arbete, där de bland annat kom fram till att lärare gjorde väldigt olika i hur de arbetade och vad de tog upp på *Västervångveckan*. Elevhälsan säger vidare att de, utifrån kartläggningen, i dagsläget arbetar med att utveckla det främjande arbetet genom att ta fram ett gemensamt program för *Västervångveckan* samt en tidslinje med stående program för värdegrundsarbetet under resten av läsåret i samtliga årskurser samt en materialbank som stöd till lärare. Meningen är att kränkningar på nätet ska vara

inkluderat som en bas i värdegrundsarbetet för samtliga årskurser med ett ännu större fokus på årskurs 8 berättar elevhälsans representanter.

Både elever och personal uppger i intervjuer att språkbruket elever emellan är ganska grovt och att det kan vara ännu grövre på nätet. Elever säger att de inom sin kamratkrets inte upplever sig kränkta om de till exempel kallar varandra för hora eller bög, utan det är först när en person utanför gruppen säger samma sak som det tas på allvar. Enligt intervjuade elever reagerar lärare enbart när de går förbi genom att snabbt påpeka för eleverna att de inte får säga så. Det är bara ett fåtal lärare som stannar till och förklarar för eleverna vad språkbruket kan få för konsekvenser. Elever säger att lärarna vet vilka som är kompisar med varandra och att det är därför de inte reagerar på allt språkbruk.

Intervjuade lärare berättar att eleverna i vissa klasser tycker att det är tillåtet att exempelvis säga "jävla blatte" till varandra. Enligt lärare markerar de när elever använder grovt språk men säger att de inte upplever att det sker någon förändring i elevernas beteende. Enligt lärare förekommer det många kränkningar och hårda ord som har sin bakgrund i nationalitet och etnicitet, till exempel förekommer bråk mellan elever med föräldrar med serbiskt respektive albanskt ursprung. Lärare berättar även att ordet zigenare ofta används av elever och att de försökt förklara för eleverna, att de genom användandet av detta ord, också kränker en hel grupp.

I intervju med elevhälsan framkommer att de ser ett behov av att arbeta med elevers språkbruk på skolan, och att de idag endast gör det i låg utsträckning. Elevhälsan säger vidare att personalen nog har en gemensam syn kring att det ska råda nolltolerans men att det finns skillnader i hur personalen faktiskt agerar. Som exempel nämner elevhälsan att vissa lärare klargör för eleverna att språkbruket inte är okej medan andra bara går förbi i korridorerna. Elevhälsan berättar att de försöker hitta material för hur lärare ska arbeta med elevers språkbruk. Rektorn säger i intervjun att de har ett språkbruk på skolan som kan förbättras.

Enligt intervjuade lärare är Västervångskolan 7-9 en skola i förändring. De berättar att skolan varit känd som "en snobbskola" under många år men att det nu är "en blandkultur" på skolan. Detta har enligt lärare lett till att man på skolan idag pratar mycket om normer och värden till exempel varför en muslim bär slöja medan en annan inte gör det. Intervjuade elever säger att det är tillåtet att sticka ut men att olika gäng har olika normer. Enligt intervjuade elever bildas grupper på skolan, bland annat de elever som har gått på Västervångskolan innan de börjar årskurs 7 och de elever som kommer från en annan skola i kommunen. Trots att lärare pratar med eleverna om normer till vardags säger elever i intervjuerna att de skulle vilja ha schemabrytande aktiviteter där de

skulle kunna diskutera normer samt bemötande mellan lärare och elever mer ingående.

Att skapa en trygg miljö i skolan och på nätet

Intervjuade elever säger att lärarna på skolan inte pratar med dem om deras nätanvändande, inte heller om vad som kan vara brottsligt på nätet. Enligt intervjuade elever sker det kränkningar på nätet någon gång per termin och det är då oftast en kränkning mellan två flickor. Eleverna säger att lärare bara pratar om kränkningar på nätet när något händer i media eller på skolan, till exempel när en elev hade filmat med applikationen *Periscope* på skolan. Enligt elever beslutade lärare då att förbjuda filmande på skolan och användningen av applikationen *Periscope*, dock utan att diskutera eller förklarar för eleverna varför det infördes ett förbud.

Lärare berättar i intervju att de främst pratar om kränkningar i allmänhet med eleverna och inte om kränkningar på nätet, mer än om språkbruket på nätet. Enligt intervjuade lärare blev det naturligt att prata om elevernas nätanvändning när applikationen *Periscope* dök upp. Lärare berättar att de då till exempel diskuterade med eleverna om det är okej att vem som helst på nätet kan titta på deras fotografier. Lärare uppger vidare att de i ämnet engelska i årskurs 9 har haft diskussionsfrågor om sociala medier där de bland annat diskuterat anonymiteten på applikationer som exempelvis *Ask.fm* (ett nätforum där man kan vara anonym). Även i ämnet idrott och hälsa har diskussioner förts om sociala medier och då framförallt gällande fotografering i duschen berättar lärare. Lärare säger också att varje gång elever loggar in på skolans datorer får de läsa om vilka rutiner och regler som gäller nätanvändningen. Lärare på skolan skapade också ett konto på applikationen *Periscope* vilket blev känt för eleverna och medförde att eleverna slutade använda applikationen. Lärare berättar även att de är medvetna om att elever anser att lärare ligger ett steg bakom dem hela tiden när det gäller nätanvändandet men lärarna säger att här lyckades de ligga jämstides.

De intervjuade eleverna uppger att de inte känner till skolans ansvar när det sker en kränkning på nätet. Lärare säger att när det gäller ansvarsfrågan så står det i skollagen att skolan har skyldighet att ingripa. Lärare uppger dock att de känner att eleverna alltid ligger ett steg före. De berättar att de via kommunen varit på utbildning om olika applikationer på nätet men påpekar att de behöver mer utbildning i hur de praktiskt ska arbeta med det främjande arbetet med eleverna vad gäller kränkningar på nätet. Representanter från elevhälsan berättar att skolans kurator har informerat alla arbetslag om skolans ansvar och rutiner när det sker kränkningar och då även informerat om att det inte är någon skillnad i ansvaret om kränkningen sker i fysisk miljö eller på nätet.

Intervjuade elever uttrycker att de inte har förtroende för lärare och därför berättar de inte för en lärare om de blir utsatta för trakasserier och kränkande behandling. Några intervjuade elever uttrycker att de pratar med eleven som kränkt dem, ensam eller i grupp, och säger vidare att ingen elev säger till lärare eftersom man då riskerar att uppfattas som "tjallare" och kan råka illa ut själv. Elever säger i intervjuer att det i grund och botten handlar om att elever inte har någon bra relation med lärare. Enligt eleverna måste skolan förbättra relationen med elever, direkt i årskurs 7, så att elever känner att de kan gå till lärare när det händer något. Elever säger att de inte tycker att skolan i tillräcklig utsträckning arbetar för att stärka relationerna mellan elever och personal.

Enligt intervjuade lärare har eleverna någon vuxen att vända sig till men gör det inte om de utsätts för en kränkning på nätet. Lärare säger att elever vänder sig till kompisar istället. Enligt lärare kan det bero på att det är elevernas skamkänslor som hindrar dem, att elever är rädda för att själva beskyllas för vissa saker de skrivit eller att eleverna ändå inte tror att lärare kan göra något eftersom texter och bilder på nätet sprids snabbt. Lärare berättar också i intervjun att elever kan vara ovilliga att berätta om kränkningar på nätet eftersom de vet att skolan till exempel kan begränsa tillgången till olika sociala medier.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att skolans främjande arbete för att skapa en trygg miljö för eleverna på nätet fungerar väl i vissa delar men behöver utvecklas i andra. Granskningen visar att skolans främjande arbete inte genomsyrar det vardagliga arbetet, utan i hög grad är lärarberoende. Intervjuade lärare ger goda exempel dels på arbete utifrån diskrimineringsgrunderna dels på normkristiskt arbete. I skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling finns även mål för det främjande arbetet men i intervjuer framkommer dock att målen bara i låg utsträckning är kända av personal och elever. Vare sig av planen mot diskriminering och kränkande behandling eller av intervjuer framkommer om skolan satt in några skolövergripande åtgärder för att nå målen för det främjande arbetet. Västervångskolans arbete är således vare sig målinriktat eller systematiskt. Vad gäller elevernas språkbruk är det ett identifierat problem på skolan. Trots detta saknar personalen i dagsläget ett gemensamt förhållningssätt för att komma till rätta med språkbruket. För att kränkningar inte ska banaliseras eller normaliseras behöver skolans personal diskutera med eleverna vilka konsekvenser elevernas språkbruk kan leda till i skolan och på nätet. För att skolan ska kunna bidra till en trygg miljö för eleverna på nätet behöver skolan även skapa tillitsfulla relationer mellan elever och personal, så att elever vågar berätta för personal på skolan om de upplever sig kränkta på nätet. Idag tar skolan bara sitt ansvar om en nätkränkning kommer till personalens kännedom vilket det sällan gör eftersom eleverna på skolan inte heller känner till vilket ansvar skolan har för kränkningar som sker på

nätet. Skolan behöver således även tydliggöra för eleverna hur långt skolans ansvar sträcker sig.

Bedriver skolan ett förebyggande arbete som bidrar till att förhindra trakasserier och kränkande behandling på nätet?

Här bedöms skolans arbete för att avvärja identifierade risker för trakasserier och kränkande behandling på nätet. Arbetet bedrivs på förekommen anledning. Skolan bör i det förebyggande arbetet regelbundet kartlägga elevernas trygghet på nätet samt deras uppfattning om förekomsten av trakasserier och kränkande behandling på nätet. Därefter bör skolan analysera resultatet av kartläggningen för att identifiera risker för trakasserier och kränkande behandling på nätet och i samband med analysen även utvärdera tidigare insatser för att förebygga trakasserier och kränkande behandling på nätet. Utifrån de identifierade riskerna bör skolan sätta upp mål för arbetet samt planera vilka insatser som ska genomföras för att nå målen. Ett framgångsrikt arbete kännetecknas av att eleverna involveras i hela processen.

Vidare bedöms om skolan har en likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling som tydliggör och stärker arbetet mot trakasserier och kränkande behandling på nätet.

Att förebygga trakasserier och kränkande behandling på nätet

Rektorn uppger i intervjun att skolan inte har gjort någon kartläggning av elevernas trygghet och trivsel eller deras uppfattning av förekomsten av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling inför upprättande av skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling för läsåret 2015/16. Skolan har därför inte heller några mål eller åtgärder för det förebyggande arbetet under innevarande läsår enligt rektorn. Elevhälsan och rektorn berättar dock i intervjuerna att skolan under innevarande läsår har genomfört en trygghetsenkät och sammanställt svaren. I enkäten, som Skolinspektionen har tagit del av, finns även en fråga om elevers utsatthet på nätet. Rektorn berättar att eleverna ska göras delaktiga i det förebyggande arbetet genom att mentorerna tillsammans med eleverna ska gå igenom och diskutera sammanställningen av enkät-svaren så att eleverna kan framföra vad de tycker att skolan ska arbeta vidare med. Enligt elevhälsan gör även skolsköterskan en form av kartläggning genom sina hälsosamtal med eleverna i årskurs 7 där hon frågar om elevernas nätanvändning och om eleverna själva eller någon de känner varit utsatt för kränkningar på nätet. Skolsköterskan berättar att 98 procent av eleverna i årskurs 7 har svarat nej på den frågan under innevarande läsår.

Skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling

Av skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling framgår bland annat att skolan årligen ska genomföra en enkät som berör områden kring diskriminering, trakasserier, kränkande behandling, likabehandling, otrygga zoner, arbetsmiljö och utsatthet på nätet. Av planen framgår inte några resultat av kartläggningen, och därför inte heller någon analys eller planerade insatser för att nå målen. Av planen framgår att elever ska göras delaktiga i kartläggningen och i analysen av resultaten.

Intervjuade elever säger att de inte känner till skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling. Enstaka elever säger att de kanske har sett den vid något tillfälle. Enligt intervjuade lärare har de djupgående diskussioner kring skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling i början av varje läsår på *Västervångveckan*. Enligt rektorn går lärare igenom planen mot diskriminering och kränkande behandling med eleverna på *Västervångveckan*.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att skolans arbete för att förebygga trakasserier och kränkande behandling på nätet behöver utvecklas. Skolinspektionens granskning visar att skolan genomför kartläggningar där även förekomsten av kränkningar på nätet är inkluderat. För att skolan ska kunna bedriva ett förebyggande arbete som bidrar till att förhindra trakasserier och kränkningar på nätet måste skolan även analysera de kartläggningar som idag genomförs. Först då kan skolan formulera mål och insatser för det förebyggande arbetet. Skolans förebyggande arbete ska även dokumenteras i skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling.

Vidtas åtgärder om elever utsätts för trakasserier och kränkande behandling på nätet?

Här bedöms skolans arbete för att utreda och åtgärda trakasserier och kränkande behandling på nätet. Skolan bör ha rutiner för hur akuta situationer ska hanteras och lösas när elever har utsatts för trakasserier eller kränkande behandling. Skyldigheten att utreda uppgifter om trakasserier eller kränkande behandling inträder så snart någon i verksamheten får kännedom om att en elev anser sig har blivit utsatt för detta. Åtgärderna som vidtas bör grundas på utredningen i det enskilda fallet och riktas till såväl den elev som blivit utsatt som till den eller de som utövat kränkningen. Åtgärderna bör följas upp och utvärderas för att verksamheten ska kunna förvissa sig om att de leder till att kränkningarna upphör och inte upprepas. Skolan bör också följa upp och analysera om de enskilda fallen av kränkningar på nätet är del av ett större mönster som har sin grund i generella problem i skolan.

Vidare bedöms om skolan har fungerande system och rutiner för att anmäla uppgifter om trakasserier och kränkande behandling till rektorn och från rektorn vidare till huvudmannen.

Att utreda och åtgärda trakasserier och kränkande behandling på nätet

I skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling framgår vilka rutiner skolan har för att utreda och åtgärda fall av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Där framgår att en utredning ska påbörjas så fort det finns misstanke om att någon upplever sig kränkt eller trakasserad och att utgångspunkten ska vara elevens egen upplevelse av situationen. Enligt planen är det den personal som har sett eller fått kännedom om händelsen som äger ärendet. Vidare framgår vem som är ansvarig i olika skeden av utredningen samt hur ärenden ska följas upp och dokumenteras.

I intervjuer med rektorn, representanter för elevhälsan och lärare framförs att skolan följer upp att insatta åtgärder har fungerat. Skolan har även kompletterat kommunens dokument med en uppföljningsblankett enligt elevhälsan. Enligt elevhälsan har uppföljningsblanketten lett till att personal inte kan avsluta ett ärende utan att man har följt upp ärendet.

Av skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling framgår även att rektorn varje termin ska göra en sammanställning av inkomna incidentrapporter och anmälningar kring kränkande behandling, för att därefter göra en analys utifrån resultatet. Det framgår vidare av planen att incidentrapporter och anmälningar kring kränkande behandling ska redovisas inför elevhälso-teamet och utgör underlag för förnyade och förbättrade förebyggande, främjande och åtgärdande insatser.

Enligt representanter för elevhälsan har de kunnat se mönster att det främst är "tjejgängen" som bråkar både på skolan och på nätet. Elevhälsans representanter säger dock att skolan inte har någon systematik för att vid behov sätta in skolövergripande åtgärder och inte enbart insatser i de enskilda fallen. Rektorn uppger i intervjun att de på skolan följer upp om det finns eventuella mönster när det gäller kränkningar på nätet genom att titta på samtliga incidentrapporter och anmälningar som läggs in i skolans digitala system. Rektorn säger att hon inte har kunnat se något mönster.

Intervjuade elever säger att de inte känner till vilka rutiner skolan har när en elev blir kränkt på skolan eller på nätet. Enligt rektorn går lärarna igenom rutinerna med eleverna på *Västervångsveckan*, och säger att skolan även behöver göra en lathund av skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling för att eleverna ska kunna tillgodogöra sig informationen enklare.

Att anmäla trakasserier och kränkande behandling

I skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling framgår att alla händelser där diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling förekommer ska rapporteras till skolledningen på en särskild anmälningsblankett. I anmälningsblankett, som Skolinspektionen tagit del av, finns det möjlighet att markera alternativet "text/bild" som typ av händelse. Rektorn och elevhälsans representanter uppger att de inför uppstart varje termin har genomgång av rutinerna med all personal på skolan, även om rutinerna inte har förändrats.

Elevhälsan berättar att skolan idag har tydliga rutiner för att anmäla, utreda och åtgärda fall av trakasserier och kränkande behandling men säger samtidigt att det är inte alla lärare som anmäler utan elevhälsan upplever att lärare först gör en värdering. Lärare tar tag i och löser problemet men anmäler inte samtliga fall i enlighet med skolans rutiner, uppger elevhälsan. Elevhälsan säger att de har informerat och påtalat för rektorn att rutinerna för att anmäla trakasserier och kränkande behandling måste fungera som ett skydd för både elever och vårdnadshavare.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att skolans arbete för att åtgärda trakasserier och kränkande behandling på nätet fungerar väl i vissa delar men behöver utvecklas i andra. I skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling finns tydliga rutiner för när personal ska anmäla, utreda och åtgärda fall av trakasserier och kränkande behandling. Dessa rutiner är till viss del är kända av personalen men inte av eleverna. Rektorn behöver därför säkerställa att både personal, elever men även vårdnadshavare känner till rutinerna. Vidare behöver rektorn säkerställa att samtliga fall av kränkande behandling anmäls till henne. Skolinspektionens granskning visar att skolan har fungerande rutiner och system för att följa upp och analysera kränkningar på skolan och på nätet på en skolövergripande nivå för att se om de enskilda fallen är en del av ett större problem i skolan. Rektorn behöver dock säkerställa att åtgärderna inte bara hamnar på individnivå, utan också omfattar identifierade övergripande problem på skolan som till exempel det av elevhälsan identifierad problemet med återkommande konflikter i tjejgrupper på skolan.

Metod och underlag

Kvalitetsgranskningen av skolors arbete mot trakasserier och kränkande behandling på nätet utgår från skolbesök där underlag samlas in genom att inspektörerna intervjuar elever, lärare, andra medarbetare och rektorer.

Inför besöket genomförs också en enkät riktad till elever och personal i årskurserna 7-9. Syftet med enkäterna är att svaren ska ge inspektörerna en första bild av läget på skolan. Enkäten är frivillig för eleverna att delta i. När inspektörerna kommer till skolan har de studerat svaren på enkäten och läst olika dokument, bland annat skolans likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling samt kartläggningar som ligger till grund för skolans insatser för att förebygga kränkningar på nätet.

Skolinspektionens bedömningar av skolors arbete mot trakasserier och kränkande behandling tar sin utgångspunkt i aktuella bestämmelser i diskrimineringslagen och skollagen samt Skolverkets allmänna råd om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Aktuell forskning är också ett viktigt underlag för att bedöma kvaliteten i det arbete som skolan genomför.